

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Циклова комісія економічно – комерційних дисциплін

«Затверджую»

Заступник директора
з навчальної роботи

 Тетяна КОНКІНА

«16» 01 _____ 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

галузь знань 07 Управління та адміністрування

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

2025 - 2026 навчальний рік

Освітня програма: освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки фахового молодшого бакалавра

галузь знань 07 Управління та адміністрування

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Розглянуто та схвалено Педагогічною радою коледжу

Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

(для здобувачів 2023 року вступу на базі БСО)

Мова навчання: українська

Розробник: Ольга СТЕШЕНКО, викладач економічно-комерційних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст».

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні

циклової комісії економічно-комерційних дисциплін

Протокол № 6 від 16 січня 2025 року

Голова циклової комісії

економічно-комерційних дисциплін

(підпис)

(Вікторія ПОНОМАРЕНКО)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь, напрям підготовки, освітньо-освітньо-професійний ступінь	Статус дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Вибірковий компонент (ВК) за вибором здобувача освіти	
Модулів 3	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Рік підготовки	
		3-й на базі БСО	
Загальна кількість годин 90		Семестр	
		1	2
Тижневих годин: аудиторних 4 самостійної роботи студента 5	Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр	Лекції	
		24 год.	
		Практичні	
		8 год.	
		Семінарські	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		50 год.	
Засоби оцінювання			
		залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%) для денної форми навчання – 55.5:44.5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Біржова діяльність» формування системи професійних знань та практичних компетентностей, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків у сфері фінансів, банківської справа, страхування та фондового ринку у біржовій діяльності.

Орієнтація на формування та ефективну реалізацію потенціалу майбутнього фахівця і на його основі подальшу інтеграцію у світовий освітній простір, забезпечення ринку праці конкурентоспроможними та мобільними фахівцями з активною громадською позицією, високими морально-етичним якостями та відповідальними за результати власної діяльності.

Завдання вивчення дисципліни «Біржова діяльність»: ознайомлення з узагальненим досвідом роботи зарубіжних і вітчизняних бірж, вивчення нормативних основ здійснення біржової діяльності в Україні, опанування технології здійснення біржових операцій на різних видах бірж.

Предметом навчальної дисципліни «Біржова діяльність» є принципи, методи та інструменти технології виконання біржових угод.

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Біржова діяльність» є засвоєння знань із базових, обов'язкових предметів загальноосвітньої підготовки, профільних предметів, нормативних, вибіркового дисциплін.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти **повинні:**

- **знати:**

- зміст основних категорій дисципліни, її предмет, метод та задачі;
- еволюцію форм біржової торгівлі;
- тенденції, фактори і основні напрямки системи організації бірж;
- законодавча базу створення та механізм функціонування бірж;
- класифікацію бірж та їх основні характеристики;
- органи управління і структурні підрозділи товарних бірж;
- принципи і основні поняття біржової торгівлі;
- асортимент біржових товарів і принципи формування товарної системи біржових товарів;
- основні види біржових контрактів та їх характеристики.

- **вміти:**

- здійснювати пошук фінансової інформації та правильно її інтерпретувати;
- здійснювати відбір брокера;
- організувати діяльність брокерської фірми;
- укладати біржові контракти;
- визначати результати біржової торгівлі.

Міждисциплінарні зв'язки: тісно пов'язані з дисципліною «Фінанси підприємства».

Перелік і сутність сформованих компетентностей і результатів навчання:

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результат
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи й страхування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні компетентності (СК)	СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства. СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури. СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.
Результати навчання (РН)	РН 02. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності. РН 03. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами. РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень. РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань. РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

3. Критерії оцінювання рівня знань здобувачів освіти

Оцінка за 4 – бальною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
5 (відмінно)	Здобувач виявляє особливі творчі здібності по дисципліні «Біржова діяльність», розуміння закономірностей та сучасних досягнень біржовій діяльності із професійною метою вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи й страхування або у процесі навчання. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань. Розуміти особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем, структури та принципів організації фінансових відносин.
4 (добре)	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу з дисципліни «Біржова діяльність», застосовує їх на практиці, вільно розв'язує справи і задачі щодо визначення основних показників якості, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Розуміє особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3 (задовільно)	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу з дисципліни «Біржова діяльність», виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. Розуміє предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
2 (незадовільно)	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів з дисципліни «Біржова діяльність» елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

4. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗОВАНОГО ГУРТОВОГО РИНКУ

Суть, поняття та основні форми організації ринку.
Мета, завдання та особливості аукціонної та ярмаркової торгівлі.
Особливості діяльності торгових домів та гуртово-продовольчих ринків.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ТОВАРНО-БІРЖОВОГО РИНКУ

Організація та функціонування товарно-біржового ринку.
Еволюція становлення світової біржової торгівлі.
Роль товарних бірж у формуванні світових цін.
Особливості діяльності міжнародних бірж.

ТЕМА 3. БІРЖА ЯК ОРГАНІЗАТОР ТОРГІВЛІ НА РИНКУ

Економічний зміст діяльності товарної біржі.
Економіко-правова база створення товарної біржі та формування її матеріальної бази.
Основні види бірж, їх характеристики та функції.
Особливості функціонування біржових товарів.

Практичне заняття

Здійснення класифікації бірж та опис їх функцій.

ТЕМА 4. СТАНОВЛЕННЯ БІРЖОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ПРИНЦИПИ ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Етапи та особливості розвитку біржового ринку України.
Регулювання біржової діяльності.
Об'єднання бірж у асоціації. Національна асоціація бірж України (НАБУ).

Семінарське заняття

Аналіз стану біржової діяльності та показників торгівлі аграрних бірж України.

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ТОВАРНИХ БІРЖ

Створення біржі. Засновники та члени бірж, їх функції, права та обов'язки.
Структура біржі та її органи управління.
Економічні відносини біржі з клієнтами.

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЯ БІРЖОВИХ ТОРГІВ

Правила біржової торгівлі та специфіка їх дотримання.
Організація торговельного процесу в біржовій операційній залі.

Біржовий товар, його ознаки. Порядок виставлення товарів на торги та їх зняття.

Особливості біржової мови жестів та жаргону брокера.

Практичне заняття

Ознайомлення з організацією та порядком проведення біржових торгів. Оформлення документів на біржових торгах.

ТЕМА 7. БІРЖОВІ УГОДИ

Зміст біржових угод та їх види.

Оформлення, реєстрація біржових угод та гарантії їх виконання.

Товарний арбітраж.

ТЕМА 8. БІРЖОВЕ КОТИРУВАННЯ ЦІН

Роль та види цін у формуванні кон'юнктури ринку.

Правила і методика біржового котирування цін.

Формування біржових цін на основі попиту і пропозиції.

Біржова цінова стратегія.

Роль моніторингу у прогнозуванні біржової кон'юнктури ринку.

Семінарське заняття

Побудова графіків товарної пропозиції. Розрахунок обсягів біржового попиту і пропозиції з врахуванням різних чинників.

Розрахунок прогнозної ціни на основні біржові товари.

ТЕМА 9. УЧАСНИКИ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ ТА ЇХ РОЛЬ У ТОРГОВЕЛЬНО-ПОСЕРЕДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Характеристика суб'єктів біржового посередництва.

Роль, значення та функції брокерської служби на біржі.

Організаційна структура брокерських фірм (контор).

Взаємовідносини біржових посередників з клієнтами.

Торгово-економічні стратегії брокерських фірм та брокерів.

Винагороди за брокерську діяльність та ефективність її здійснення.

Семінарське заняття

Ознайомлення з договором на брокерське обслуговування. Розрахунок економічної ефективності діяльності брокерських фірм та їх брокерів.

ТЕМА 10. РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВА БІРЖА

Еволюція становлення фондового ринку в Україні на основі світового досвіду.

Класифікація, принципи і функції фондового ринку.

Учасники фондового ринку, їх права та обов'язки.

Цінні папери як біржовий товар. Пайові та приватизаційні цінні папери.
Боргові цінні папери: облігації, векселі, сертифікати.
Похідні цінні папери: опціон, ф'ючерс.
Емісія і розміщення цінних паперів.
Фінансово-економічна оцінка діяльності ринку цінних паперів.
Функціонування фондового ринку та його регулювання в Україні.
Застосування індексів на фондовому ринку.

Практичне заняття

Ринок цінних паперів та функціонування фондового ринку.

ТЕМА 11. ВАЛЮТНІ БІРЖІ

Міжнародна валютна система.
Валюта як товар.
Валютні операції. Валютні курси.

Практичне заняття

Розрахунок результатів від реалізації різної валюти залежно від курсу.

ТЕМА 12. Ф'ЮЧЕРСНИЙ РИНОК ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Становлення ф'ючерсної торгівлі у біржових центрах світу.
Сутність ф'ючерсної торгівлі. Поняття ф'ючерсних контрактів та механізм укладання угод.
Хеджування угод на біржовому ринку.
Спекуляція на біржових торгах. Зміст біржової гри.
Фінансові розрахунки ф'ючерсного контракту.

Семінарське заняття

Розрахунок результатів від реалізації ф'ючерсного контракту.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
лекц.		практ.	сем.	сам. опр.	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Тема 1. Історія розвитку організованого гуртового ринку	6	2			4
Тема 2. Організація міжнародного товарно-біржового ринку	6	2			4
Тема 3. Біржа як організатор торгівлі на ринку	8	2	2		4
Тема 4. Становлення біржового ринку України та принципи його регулювання	8	2		2	4
Разом за модулем 1	28	8	2	2	16
Модуль 2					
Тема 5. Організація товарних бірж	6	2			4
Тема 6. Організація біржових торгів	8	2	2		4
Тема 7. Біржові угоди	6	2			4
Тема 8. Біржове котирування цін	8	2		2	4
Разом за модулем 2	28	8	2	2	16
Модуль 3					
Тема 9. Учасники біржової торгівлі та їх роль у торговельно-посередницькій діяльності	8	2		2	4
Тема 10. Ринок цінних паперів та фондова біржа	8	2	2		4
Тема 11. Валютні біржі	8	2	2		4
Тема 12. Ф'ючерсний ринок та його особливості	10	2		2	6
Разом за модулем 3	34	8	4	4	18
Усього годин	90	24	8	8	50

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 3. Біржа як організатор торгівлі на ринку	2
2	Тема 6. Організація біржових торгів	2
3	Тема 10. Ринок цінних паперів та фондова біржа	2
4	Тема 11. Валютні біржі	2
Разом		8

7. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 4. Становлення біржового ринку України та принципи його регулювання	2
2	Тема 8. Біржове котирування цін	2
3	Тема 9. Учасники біржової торгівлі та їх роль у торговельно-посередницькій діяльності	2
4	Тема 12. Ф'ючерсний ринок та його особливості	2
Разом		8

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація міжнародного товарно-біржового ринку	4
2	Біржа як організатор торгівлі на ринку	4
3	Становлення біржового ринку України та принципи його регулювання	4
4	Організація біржових торгів	4
5	Біржові угоди	4
6	Біржове котирування цін	4
7	Учасники біржової торгівлі та їх роль у торговельно-посередницькій діяльності	4
8	Ринок цінних паперів та фондова біржа	4
9	Валютні біржі	4
10	Ф'ючерсний ринок та його особливості	6
Разом		50

9. Методи навчання

- Лекція; бесіда.
- Проблемний виклад
- Ілюстрація; демонстрація.
- Вправи
- Імітаційно-ігрові
- Ділові ігри
- Самостійна робота
- Інтерактивні методи

10. Методи контролю

- Усне опитування
- Письмове опитування
- Вибіркове опитування перед початком заняття
- Тести
- Письмова контрольна робота
- Перевірка конспектів лекцій
- Індивідуальна співбесіда
- Інтерактивні методи
- Модульний контроль

11. Методичне забезпечення

1. Підручники, навчальні посібники з маркетингу.
2. Нормативні та директивні матеріали.
3. Схеми, графіки, таблиці, діаграми.
4. Роздатковий матеріал.

12. Рекомендована література

Базова

1. Павлов К. В., Лялюк А. В., Павлова О.М., Данилюк Т. І. Економіка та організація біржової діяльності : навчальний посібник. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2023. 274 с.
2. Солодкий М.О., Ільчук М.М., Яворська В.О. Аналіз і прогнозування біржового ринку: навч. посіб. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 642 с.
3. Фондовий ринок: підручник /Л.М.Сатир та ін. За заг. ред. д-ра ек. наук, проф. Шуст О.А. Біла Церква: БНАУ, 2021.480с.
4. Шевченко А.О. Державне регулювання в системі біржової діяльності України. Інтернаука. 2023. № 7.с.156-163.
5. Сохацька О.М., Панасюк В.М., Роговська-Іщук І.В., Вінницький С.І. Фундаментальний та технічний аналізи міжнародних ринків. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 309 с.
6. Сотник І.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: навч. посіб.- Київ: Кондор, 2025 р.

Допоміжна

1. Третякова О. В. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах / О. В. Третякова, В. М. Харабара, Р. І. Грешко // Економіка і держава. 2020. №5. С.107

13. Інформаційні ресурси

- 1 Закон України «Про товарну біржу» від 10 грудня 1991 року № 1956-ХІІ. Дата оновлення 01.01.2026 року
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>
- 2 Конституція України від 28 червня 1996 р. , редакція від 01.01.2020 року
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80%23Text#Text>
- 3 Протокол Юридичний інтернет ресурс
URL:https://protocol.ua/ua/pro_tovarni_birgi_stattya_9/

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Циклова комісія економічно – комерційних дисциплін

«Затверджую»

**Заступник директора
з навчальної роботи**

 Тетяна КОНКІНА

«16» 01 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

галузь знань 07 Управління та адміністрування

**спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок**

2025 - 2026 навчальний рік

Освітня програма: освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки фахового молодшого бакалавра

галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Розглянуто та схвалено Педагогічною радою коледжу

Протокол № 9 від 21 червня 2024 р.

(для здобувачів 2024 року вступу на базі ПЗСО)

Мова навчання: українська

Розробник: Ольга СТЕШЕНКО, викладач економічно-комерційних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст».
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

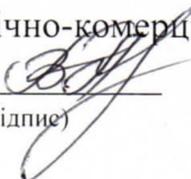
Робочу програму схвалено на засіданні

циклової комісії економічно-комерційних дисциплін

Протокол № 6 від 16 січня 2026 року

Голова циклової комісії

економічно-комерційних дисциплін

(підпис)

(Вікторія ПОНОМАРЕНКО)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь, напрям підготовки, освітньо-освітньо-професійний ступінь	Статус дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Вибірковий компонент (ВК) за вибором здобувача освіти	
Модулів 3	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Рік підготовки	
		2-й на базі ПЗСО	
Загальна кількість годин 90		Семестр	
		1	2
Тижневих годин: аудиторних 4 самостійної роботи студента 5	Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр	Лекції	
		24 год.	
		Практичні	
		8 год.	
		Семінарські	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		50 год.	
Засоби оцінювання			
залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%) для денної форми навчання – 55.5:44.5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Біржова діяльність» формування системи професійних знань та практичних компетентностей, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків у сфері фінансів, банківської справа, страхування та фондового ринку у біржовій діяльності.

Орієнтація на формування та ефективну реалізацію потенціалу майбутнього фахівця і на його основі подальшу інтеграцію у світовий освітній простір, забезпечення ринку праці конкурентоспроможними та мобільними фахівцями з активною громадською позицією, високими морально-етичним якостями та відповідальними за результати власної діяльності.

Завдання вивчення дисципліни «Біржова діяльність»: ознайомлення з узагальненим досвідом роботи зарубіжних і вітчизняних бірж, вивчення нормативних основ здійснення біржової діяльності в Україні, опанування технології здійснення біржових операцій на різних видах бірж.

Предметом навчальної дисципліни «Біржова діяльність» є принципи, методи та інструменти технології виконання біржових угод.

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Біржова діяльність» є засвоєння знань із базових, обов'язкових предметів загальноосвітньої підготовки, профільних предметів, нормативних, вибіркових дисциплін.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти **повинні:**

- **знати:**

- зміст основних категорій дисципліни, її предмет, метод та задачі;
- еволюцію форм біржової торгівлі;
- тенденції, фактори і основні напрямки системи організації бірж;
- законодавча базу створення та механізм функціонування бірж;
- класифікацію бірж та їх основні характеристики;
- органи управління і структурні підрозділи товарних бірж;
- принципи і основні поняття біржової торгівлі;
- асортимент біржових товарів і принципи формування товарної системи біржових товарів;
- основні види біржових контрактів та їх характеристики.

- **вміти:**

- здійснювати пошук фінансової інформації та правильно її інтерпретувати;
- здійснювати відбір брокера;
- організувати діяльність брокерської фірми;
- укладати біржові контракти;
- визначати результати біржової торгівлі.

Міждисциплінарні зв'язки: тісно пов'язані з дисципліною «Фінанси підприємства».

Перелік і сутність сформованих компетентностей і результатів навчання:

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результат
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні компетентності (СК)	СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства. СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури. СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.
Результати навчання (РН)	РН 2. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності. РН 3. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами. РН 5. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень. РН 6. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань. РН 8. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

3. Критерії оцінювання рівня знань здобувачів освіти

Оцінка за 4 – бальною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
5 (відмінно)	Здобувач виявляє особливі творчі здібності по дисципліні «Біржова діяльність», розуміння закономірностей та сучасних досягнень біржовій діяльності із професійною метою вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи й страхування або у процесі навчання. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань. Розуміти особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем, структури та принципів організації фінансових відносин.
4 (добре)	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу з дисципліни «Біржова діяльність», застосовує їх на практиці, вільно розв'язує справи і задачі щодо визначення основних показників якості, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Розуміє особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3 (задовільно)	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу з дисципліни «Біржова діяльність», виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. Розуміє предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
2 (незадовільно)	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів з дисципліни «Біржова діяльність» елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

4. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗОВАНОГО ГУРТОВОГО РИНКУ

Суть, поняття та основні форми організації ринку.

Мета, завдання та особливості аукціонної та ярмаркової торгівлі.

Особливості діяльності торгових домів та гуртово-продовольчих ринків.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ТОВАРНО-БІРЖОВОГО РИНКУ

Організація та функціонування товарно-біржового ринку.

Еволюція становлення світової біржової торгівлі.

Роль товарних бірж у формуванні світових цін.

Особливості діяльності міжнародних бірж.

ТЕМА 3. БІРЖА ЯК ОРГАНІЗАТОР ТОРГІВЛІ НА РИНКУ

Економічний зміст діяльності товарної біржі.

Економіко-правова база створення товарної біржі та формування її матеріальної бази.

Основні види бірж, їх характеристики та функції.

Особливості функціонування біржових товарів.

Практичне заняття

Здійснення класифікації бірж та опис їх функцій.

ТЕМА 4. СТАНОВЛЕННЯ БІРЖОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ПРИНЦИПИ ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Етапи та особливості розвитку біржового ринку України.

Регулювання біржової діяльності.

Об'єднання бірж у асоціації. Національна асоціація бірж України (НАБУ).

Семінарське заняття

Аналіз стану біржової діяльності та показників торгівлі аграрних бірж України.

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ТОВАРНИХ БІРЖ

Створення біржі. Засновники та члени бірж, їх функції, права та обов'язки.

Структура біржі та її органи управління.

Економічні відносини біржі з клієнтами.

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЯ БІРЖОВИХ ТОРГІВ

Правила біржової торгівлі та специфіка їх дотримання.

Організація торговельного процесу в біржовій операційній залі.

Біржовий товар, його ознаки. Порядок виставлення товарів на торги та їх зняття.

Особливості біржової мови жестів та жаргону брокера.

Практичне заняття

Ознайомлення з організацією та порядком проведення біржових торгів. Оформлення документів на біржових торгах.

ТЕМА 7. БІРЖОВІ УГОДИ

Зміст біржових угод та їх види.

Оформлення, реєстрація біржових угод та гарантії їх виконання.

Товарний арбітраж.

ТЕМА 8. БІРЖОВЕ КОТИРУВАННЯ ЦІН

Роль та види цін у формуванні кон'юнктури ринку.

Правила і методика біржового котирування цін.

Формування біржових цін на основі попиту і пропозиції.

Біржова цінова стратегія.

Роль моніторингу у прогнозуванні біржової кон'юнктури ринку.

Семінарське заняття

Побудова графіків товарної пропозиції. Розрахунок обсягів біржового попиту і пропозиції з врахуванням різних чинників.

Розрахунок прогнозної ціни на основні біржові товари.

ТЕМА 9. УЧАСНИКИ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ ТА ЇХ РОЛЬ У ТОРГОВЕЛЬНО-ПОСЕРЕДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Характеристика суб'єктів біржового посередництва.

Роль, значення та функції брокерської служби на біржі.

Організаційна структура брокерських фірм (контор).

Взаємовідносини біржових посередників з клієнтами.

Торгово-економічні стратегії брокерських фірм та брокерів.

Винагороди за брокерську діяльність та ефективність її здійснення.

Семінарське заняття

Ознайомлення з договором на брокерське обслуговування. Розрахунок економічної ефективності діяльності брокерських фірм та їх брокерів.

ТЕМА 10. РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВА БІРЖА

Еволюція становлення фондового ринку в Україні на основі світового досвіду.

Класифікація, принципи і функції фондового ринку.

Учасники фондового ринку, їх права та обов'язки.

Цінні папери як біржовий товар. Пайові та приватизаційні цінні папери.
Боргові цінні папери: облігації, векселі, сертифікати.
Похідні цінні папери: опціон, ф'ючерс.
Емісія і розміщення цінних паперів.
Фінансово-економічна оцінка діяльності ринку цінних паперів.
Функціонування фондового ринку та його регулювання в Україні.
Застосування індексів на фондовому ринку.

Практичне заняття

Ринок цінних паперів та функціонування фондового ринку.

ТЕМА 11. ВАЛЮТНІ БІРЖІ

Міжнародна валютна система.
Валюта як товар.
Валютні операції. Валютні курси.

Практичне заняття

Розрахунок результатів від реалізації різної валюти залежно від курсу.

ТЕМА 12. Ф'ЮЧЕРСНИЙ РИНОК ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Становлення ф'ючерсної торгівлі у біржових центрах світу.
Сутність ф'ючерсної торгівлі. Поняття ф'ючерсних контрактів та механізм укладання угод.
Хеджування угод на біржовому ринку.
Спекуляція на біржових торгах. Зміст біржової гри.
Фінансові розрахунки ф'ючерсного контракту.

Семінарське заняття

Розрахунок результатів від реалізації ф'ючерсного контракту.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
лекц.		практ.	сем.	сам. опр.	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Тема 1. Історія розвитку організованого гуртового ринку	6	2			4
Тема 2. Організація міжнародного товарно-біржового ринку	6	2			4
Тема 3. Біржа як організатор торгівлі на ринку	8	2	2		4
Тема 4. Становлення біржового ринку України та принципи його регулювання	8	2		2	4
Разом за модулем 1	28	8	2	2	16
Модуль 2					
Тема 5. Організація товарних бірж	6	2			4
Тема 6. Організація біржових торгів	8	2	2		4
Тема 7. Біржові угоди	6	2			4
Тема 8. Біржове котирування цін	8	2		2	4
Разом за модулем 2	28	8	2	2	16
Модуль 3					
Тема 9. Учасники біржової торгівлі та їх роль у торговельно-посередницькій діяльності	8	2		2	4
Тема 10. Ринок цінних паперів та фондова біржа	8	2	2		4
Тема 11. Валютні біржі	8	2	2		4
Тема 12. Ф'ючерсний ринок та його особливості	10	2		2	6
Разом за модулем 3	34	8	4	4	18
Усього годин	90	24	8	8	50

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 3. Біржа як організатор торгівлі на ринку	2
2	Тема 6. Організація біржових торгів	2
3	Тема 10. Ринок цінних паперів та фондова біржа	2
4	Тема 11. Валютні біржі	2
Разом		8

7. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 4. Становлення біржового ринку України та принципи його регулювання	2
2	Тема 8. Біржове котирування цін	2
3	Тема 9. Учасники біржової торгівлі та їх роль у торговельно-посередницькій діяльності	2
4	Тема 12. Ф'ючерсний ринок та його особливості	2
Разом		8

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація міжнародного товарно-біржового ринку	4
2	Біржа як організатор торгівлі на ринку	4
3	Становлення біржового ринку України та принципи його регулювання	4
4	Організація біржових торгів	4
5	Біржові угоди	4
6	Біржове котирування цін	4
7	Учасники біржової торгівлі та їх роль у торговельно-посередницькій діяльності	4
8	Ринок цінних паперів та фондова біржа	4
9	Валютні біржі	4
10	Ф'ючерсний ринок та його особливості	6
Разом		50

9. Методи навчання

- Лекція; бесіда.
- Проблемний виклад
- Ілюстрація; демонстрація.
- Вправи
- Імітаційно-ігрові
- Ділові ігри
- Самостійна робота
- Інтерактивні методи

10. Методи контролю

- Усне опитування
- Письмове опитування
- Вибіркове опитування перед початком заняття
- Тести
- Письмова контрольна робота
- Перевірка конспектів лекцій
- Індивідуальна співбесіда
- Інтерактивні методи
- Модульний контроль

11. Методичне забезпечення

1. Підручники, навчальні посібники з маркетингу.
2. Нормативні та директивні матеріали.
3. Схеми, графіки, таблиці, діаграми.
4. Роздатковий матеріал.

12. Рекомендована література

Базова

1. Павлов К. В., Лялюк А. В., Павлова О.М., Данилюк Т. І. Економіка та організація біржової діяльності : навчальний посібник. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2023. 274 с.

2. Солодкий М.О., Ільчук М.М., Яворська В.О. Аналіз і прогнозування біржового ринку: навч. посіб. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 642 с.

3. Фондовий ринок: підручник /Л.М.Сатир та ін. За заг. ред. д-ра ек. наук, проф. Шуст О.А. Біла Церква: БНАУ, 2021.480с.

4. Шевченко А.О. Державне регулювання в системі біржової діяльності України. Інтернаука. 2023. № 7.с.156-163.

5. Сохацька О.М., Панасюк В.М., Роговська-Іщук І.В., Вінницький С.І. Фундаментальний та технічний аналізи міжнародних ринків. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 309 с.

6. Сотник І.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: навч. посіб.- Київ: Кондор, 2025 р.

Допоміжна

1. Третякова О. В. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах / О. В. Третякова, В. М. Харабара, Р. І. Грешко // Економіка і держава. 2020. №5. С.107

13. Інформаційні ресурси

1 Закон України «Про товарну біржу» від 10 грудня 1991 року № 1956-ХІІ. Дата оновлення 01.01.2026 року

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>

2 Конституція України від 28 червня 1996 р. , редакція від 01.01.2020 року

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80%23Text#Text>

3 Протокол Юридичний інтернет ресурс

URL:https://protocol.ua/ua/pro_tovarni_birgi_stattya_9/